

NARTER&
PARTNERS

■ BOR GÜMRÜK

ESG
LEGAL
NEWS

Türkiye İklim Kanunu Yürürlüğe Girdi

www.narterlaw.com

9 Temmuz 2025'te yürürlüğe giren **Türkiye İklim Kanunu**, ülkemizin 2053 Net Sıfır Emisyon hedefi doğrultusunda sera gazı emisyonlarının azaltılması, iklim değişikliğine uyum sağlanması ve yeşil kalkınmanın desteklenmesi amacıyla kapsamlı ve bağlayıcı bir yasal çerçeve sunmaktadır. Kanun, kamu ve özel sektörde doğrudan veya dolaylı emisyonu neden olan tüm sektörleri kapsamakta; yükümlülüklerin büyük bölümü 2027 yılına kadar kademeli olarak devreye girecektir.

Temel Düzenlemeler:

- **Emisyon Ticaret Sistemi (ETS):** İklim Değişikliği Başkanlığı tarafından yönetilecek sistemde işletmelerin sera gazı emisyon izni alması ve yıllık doğrulanmış emisyonlarına karşılık tahsisat teslim etmesi zorunlu hale gelmiştir. Pilot uygulama süreci ve ücretsiz tahsisat mekanizmaları da öngörülmektedir.
- **Gönüllü Karbon Piyasaları:** ETS yükümlülüklerinin karbon kredileriyle denkleştirilmesine izin verilecek; ulusal kredilendirme sistemi kurulacaktır. Uyumlu olmayan projeler yaptırıma tabi olacaktır.
- **Karbon Fiyatlandırması ve SKDM:** Türkiye'ye özgü bir **Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması** geliştirilecek; ithal ürünlerin gömülü karbon emisyonları izlenecektir.

- **Ulusal Katkı Beyanı ve Stratejik Planlama:** Tüm kamu kurumları, sera gazı azaltım hedefleriyle uyumlu planlar hazırlamakla yükümlü olacaktır. Yerel iklim eylem planları için son tarih **31 Aralık 2027'dir**.
- **İdari Yaptırımlar:** Yükümlülüklere uyulmaması halinde 50 milyon TL'ye kadar para cezaları uygulanabilecek; ETS'ye dahil işletmeler için cezalar artırımlı uygulanacaktır.
- **Finansal Mekanizmalar:** ETS gelirleri, karbon kredileri ve cezaların bir bölümü özel ödenek olarak iklim projelerinde kullanılacaktır. Başkanlık, 10 milyon TL sermayeli döner sermaye işletmesi kurmaya yetkilidir.

Şirketler İçin Öne Çıkan Yükümlülükler:

- Karbon muhasebesi ve emisyon izleme-doğrulama altyapılarının kurulması,
- ETS kapsamına girip girmediğinin tespiti ve izin süreçlerinin başlatılması,
- Net sıfır hedefleriyle uyumlu kurumsal strateji geliştirilmesi,
- Gönüllü karbon piyasaları ve karbon kredisi fırsatlarının değerlendirilmesi,
- İkincil mevzuat takibi, uyum planlarının hazırlanması ve kamu kurumlarıyla koordinasyon.

Türkiye İklim Kanunu, iklim değişikliğiyle mücadelede kurumsal sorumlulukları ilk kez bağlayıcı yasal çerçeveye taşıyarak, sürdürülebilirlik politikalarının artık yalnızca gönüllülük esasına dayalı değil, yasal ve finansal yükümlülüklerle tabi olduğunu açık biçimde ortaya koymuştur. Bu durum, karbon yönetiminin şirketler için stratejik bir öncelik haline gelmesini zorunlu kılmaktadır.

Bu çerçevede, işletmelerin:

- Kapsam 1 ve 2 emisyonlarını izleyip doğrulayabilecek altyapılar kurması,
- Karbon fiyatlaması risklerini stratejik planlama süreçlerine entegre etmesi,
- Yeşil finansman, karbon kredisi ve denkleştirme mekanizmalarına erişim kapasitesini artırması,
- Regülasyona uyum için süreç, insan kaynağı ve teknoloji yatırımlarını planlaması,
- Yerel ve sektörel iklim eylem planlarına aktif katkı sunacak kurumsal koordinasyon mekanizmaları oluşturması süreci kapsamında uyumun sağlanabilmesi adına önemli olacaktır.

Ayrıca, mevzuatla uyumlu hareket etmemenin yüksek para cezaları ve izinsiz faaliyet yasağı gibi yaptırımlarla sonuçlanabileceği dikkate alındığında, **uyum risklerinin sistematik olarak değerlendirilmesi, yasal yükümlülüklerin takvime bağlanarak kurumsal iş planlarına entegre edilmesi**, kritik önemdedir.

Kanun'un yürürlüğe girmesiyle birlikte Türkiye'de faaliyet gösteren tüm şirketler için "iklimle uyumlu iş modeli" artık bir tercih değil, düzenleyici ve piyasa temelli bir zorunluluk haline gelmiştir.

Türkiye İklim Kanunu'nun tam metnine ve konuya ilişkin detaylara bu [bağlantı](#) üzerinden erişebilirsiniz.

Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi Yönetmeliği Taslağı Yayımlandı

22 Temmuz 2025 tarihinde kamuoyu ile paylaşılan *Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) Yönetmeliği Taslağı*, uzun süredir devam eden karbon fiyatlandırma çalışmalarının kurumsal çerçevesini oluşturmayı hedeflemektedir. Söz konusu yönetmelik, İklim Kanunu'nun uygulanmasında kilit bir araç olarak öne çıkmakta olup, sera gazı emisyonlarının piyasa bazlı bir sistemle kontrol altına alınmasını ve azaltılmasını amaçlamaktadır. Yönetmelik ile birlikte Türkiye'de ilk kez yasal zemine dayalı, izleme–raporlama–doğrulama (MRV) süreçleriyle entegre çalışan bir emisyon ticaret rejimi oluşturulacaktır.

Yönetmeliğin Kapsamı ve Genel Yapısı

Taslak yönetmelik, Türkiye'nin iklim politikaları çerçevesinde karbon fiyatlandırma araçlarının uygulanmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemektedir. Yönetmelik kapsamında emisyon ticaret sistemine tabi olacak işletmelerin belirlenmesi, izin süreçlerinin yürütülmesi, tahsisat kurallarının belirlenmesi, izleme ve raporlama sistemlerinin kurulması, doğrulama yükümlülüklerinin uygulanması ve idari yaptırımların çerçevesi açıklığa kavuşturulmuştur.

Yönetmeliğin uygulanmasında iki aşamalı bir yapı öngörülmektedir:

Pilot Dönem (2026–2027):

Bu dönemde yalnızca Avrupa Birliği'nin Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (Carbon Border Adjustment Mechanism- "CBAM") kapsamındaki sektörlerde faaliyet gösteren tesisler sisteme dahil edilecek ve tüm emisyon tahsisatları ücretsiz olarak sağlanacaktır. Pilot dönem, uygulama altyapısının test edilmesi, izleme sistemlerinin kurulması ve sektörel kapasitenin geliştirilmesi açısından bir hazırlık süreci niteliği taşımaktadır.

Uygulama Dönemi (2028–2035):

Bu aşamada ETS kapsamı, *Ek-1 (Faaliyet Kategorileri) Listesi'*nde tanımlanan faaliyetleri yürüten ve yıllık toplam emisyon miktarı 50.000 ton CO₂ eşdeğeri ve üzeri olan tesisleri de içine alacak şekilde genişletilecektir. Uygulama döneminde, ücretsiz tahsisat oranlarının kademeli olarak azaltılması ve belirli sektörlerde açık artırma yoluyla tahsisat dağıtımına geçilmesi öngörülmektedir.

Emisyon İzni ve MRV Yükümlülükleri

Yönetmelik kapsamında ETS'ye tabi tüm tesislerin *emisyon izni* alması zorunlu kılınmaktadır. Bu izin, ilgili tesisin faaliyetlerini ETS yükümlülüklerine uygun şekilde sürdürebileceğini gösteren idari bir belgedir. İzin alınmaksızın faaliyette bulunulması halinde idari para cezaları söz konusu olacaktır. Sistem çerçevesinde uygulanacak MRV (Monitoring, Reporting, Verification) süreçleri detaylı teknik raporlama yükümlülüklerini içermektedir. Tesisler, her yıl aşağıdaki belgeleri hazırlamak ve yetkilendirilmiş kuruluşlara sunmakla yükümlü olacaktır:

- Yıllık İzleme Planı
- Metodoloji Planı
- Sera Gazı Emisyon Raporu
- Faaliyet Seviyesi Raporu

Bu belgelerin her biri bağımsız doğrulayıcı kuruluşlar tarafından onaylanacak ve İklim Değişikliği Başkanlığı'na sunulacaktır. Doğrulama sürecine ilişkin usul ve esaslar da yönetmelik ile detaylı şekilde düzenlenmiştir.

Tahsisat ve Esneklik Mekanizmaları

ETS kapsamındaki tesisler, her yıl doğrulanmış emisyon miktarları kadar tahsisatı, ilgili yılın Kasım ayı sonuna kadar teslim etmekle yükümlüdür. Bu yükümlülüğün yerine getirilmemesi durumunda cezai yaptırımlar uygulanacaktır. Karbon piyasasının işleyişinde piyasa istikrarının sağlanması ve sektörlerin şoklara karşı esneklik kazanabilmesi amacıyla çeşitli mekanizmalar öngörülmüştür. Bunlar arasında:

- **Bankalama:** Kullanılmayan tahsisatların sonraki yıllara devri
- **Ödünç Alma:** Gelecek dönem tahsisatlarının cari yılda kullanımı
- **Ek Rezervler:** Arz-talep dengesizliği oluşması durumunda piyasaya müdahale imkanı sağlayan rezerv tahsisat yapıları

bu sistemin temel bileşenleri olarak yer almaktadır.

İdari Yaptırımlar ve Uyum Yükümlülüğü

Yönetmelik, yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde uygulanacak idari yaptırımları da ayrıntılı şekilde belirlemiştir. Emisyon izni alınmadan faaliyette bulunulması, doğrulanmamış veya yanıltıcı emisyon beyanlarının yapılması, tahsisat teslim yükümlülüklerinin ihlal edilmesi gibi durumlar için **500.000 TL ile 10.000.000 TL** arasında değişen para cezaları öngörülmektedir.

Buna ek olarak, yükümlülüklerini yerine getirmeyen tesisler hakkında geçici durdurma, faaliyetin sınırlandırılması veya emisyon izninin iptali gibi idari yaptırımlar da gündeme gelebilecektir.

Karbon Kredilendirme ve Denkleştirme Yönetmeliği Taslağı Yayımlandı

T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından kamuoyu görüşüne açılan Karbon Kredilendirme ve Denkleştirme Yönetmeliği Taslağı, Türkiye'nin ilk İklim Kanunu'nun yürürlüğe girmesini takiben karbon piyasalarına yönelik bir diğer temel düzenleyici adımı teşkil etmektedir. Taslak, Türkiye Karbon Denkleştirme Sistemi'nin (TR KDS) kurulmasını öngörmekte; gönüllü karbon piyasalarının ve Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi (TR ETS) kapsamındaki denkleştirme uygulamalarının şeffaf, hesap verebilir ve bütüncül bir yapıya kavuşturulmasını amaçlamaktadır.

Yönetmelik taslağı, Türkiye'nin sera gazı azaltım hedefleri doğrultusunda karbon piyasalarının etkin işleyişine katkı sağlamak amacıyla hazırlanmıştır. Temel amaç; sera gazı emisyonlarının azaltımına yönelik faaliyetlerin standart bir çerçevede karbon kredisine dönüştürülebilmesi, bu kredilerin denkleştirme amacıyla kullanılabilmesi ve kayıt altına alınmasıdır.

Kapsam dahilinde olan başlıca alanlar:

- Gönüllü karbon piyasasına yönelik projeler
- TR ETS kapsamındaki denkleştirme işlemleri
- Türkiye sınırları içinde yürütülen ve uluslararası karbon piyasalarında işlem görececek projeler
- Uluslararası kredilendirme programlarının Türkiye içindeki uygulamaları

Türkiye Karbon Denkleştirme Sistemi (TR KDS) ve Turkuaz Kredi

Yönetmelikle kurulacak olan Türkiye Karbon Denkleştirme Sistemi (TR KDS), TR ETS kapsamı dışında kalan emisyon azaltım ve giderim projelerinden karbon kredisi üretimini mümkün kılan ulusal düzeyde bir sistemdir.

Bu sistem kapsamında üretilen her bir ton CO₂ eşdeğeri karbon kredisi **Turkuaz Kredi** olarak tanımlanmakta ve yalnızca Türkiye'de, belirlenen metodolojilere uygun biçimde geliştirilen projelerden elde edilebilmektedir.

Kredilerin geçerli sayılabilmesi için belirlenen izleme, doğrulama ve kayıt süreçlerinin eksiksiz olarak yerine getirilmesi zorunludur.

Kurumsal Yapı ve Görev Dağılımı

Sistemin yürütülmesi, farklı görev alanlarına sahip üç temel kurum arasında paylaşılmıştır:

- **İklim Değişikliği Başkanlığı:** Sistem genelinin koordinasyonundan, yetkilendirme süreçlerinden, metodoloji onayından ve kayıt sistemlerinin denetiminden sorumludur.
- **Türk Standardları Enstitüsü (TSE):** Proje başvurularının teknik değerlendirilmesi, geçerli kılma ve kayıt işlemlerinin yürütülmesi, metodoloji geliştirme çalışmaları ve sistemin işletiminden sorumludur.
- **TÜRKAK:** Doğrulayıcı ve geçerli kılıcı kuruluşların akreditasyonunu gerçekleştirir, yeterliliklerini denetler ve kamuya açık biçimde ilan eder.

Projelerin kayıt altına alınması ve kredi üretimi için izlenen temel adımlar aşağıdaki şekilde tanımlanmıştır:

- Projeler, yalnızca Başkanlık tarafından onaylanmış metodolojilere uygun olarak geliştirilebilir. Başvurular TSE'ye yapılır; teknik uygunluğu sağlanan projeler, bağımsız kuruluşlarca geçerli kılır.
- Geçerli kılma işlemi tamamlanan projeler, Türkiye Karbon Denkleştirme Kayıt Sistemi'ne kaydedilir.
- Her yıl izleme yapılır ve doğrulayıcı kuruluş tarafından doğrulama raporu hazırlanır. Doğrulan emisyon azaltım miktarına karşılık gelen Turkuaz Krediler, sistem üzerinden proje sahibinin hesabına ihraç edilir.
- Kredilerin kullanımı sadece **itfa edilerek**, yani sistemde bir daha kullanılmamak üzere geçersiz kılınarak mümkündür.

Denkleştirme İşlemleri ve Kullanım Alanları

Yönetmelik Taslağı, Turkuaz Kredilerin hem zorunlu hem de gönüllü denkleştirme uygulamalarında kullanımına imkan tanımaktadır. Bu kapsamda:

- **Türkiye Emisyon Ticaret Sistemi (TR ETS) kapsamında**, TR KDS bünyesinde üretilmiş Turkuaz Krediler, Bakanlık tarafından belirlenecek esaslar çerçevesinde tesislerin tahsisat teslim yükümlülüklerinin karşılanmasında kullanılabilir. Kullanım koşulları, uygulama dönemleri bazında Bakanlık tarafından ilan edilecek sınırlar doğrultusunda şekillenecektir. Ayrıca bu kredilerin, TR ETS kapsamı dışında kalan faaliyetlerden elde edilmiş ve üretim tarihinin üzerinden en fazla beş yıl geçmiş olması gerekmektedir.
- **Gönüllü taahhütler kapsamında** Turkuaz Kredilerin kullanımına da imkan sağlanmaktadır. Bu çerçevede gönüllü kullanım, yalnızca ilgili kredilerin TR KDS kayıt sisteminde itfa edilmesi koşuluyla mümkündür. Gönüllü taahhütlerde kullanılmış Turkuaz Krediler, daha sonra TR ETS kapsamında bir yükümlülüğün yerine getirilmesinde tekrar kullanılamayacaktır.

- TR KDS'nin tam olarak faaliyete geçmesine kadar, Karbon Piyasası Kurulu tarafından uygun görülen uluslararası programlardan elde edilen karbon kredileri belirli şartlarla geçici olarak kullanılabilir.
- Bu geçici kullanım için; kredilerin Türkiye'de gerçekleşmiş projelerden sağlanmış olması ve üretim tarihinin üzerinden beş yıldan fazla süre geçmemiş olması gerekmektedir.

Türkiye Yeşil Taksonomi Yönetmeliği Taslağı

Türkiye, **2053 Net Sıfır Emisyon hedefi** doğrultusunda finansal sistemin yeşil dönüşümünü hızlandırmak amacıyla **Yeşil Taksonomi Yönetmeliği Taslağı** yayımlamıştır. Taslak, AB Taksonomi Tüzüğü ile uyumlu olup, ulusal iklim politikalarıyla entegre bir sınıflandırma sistemi oluşturmayı hedeflemektedir.

Amaç ve Kapsam

- Sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle uyumlu ekonomik faaliyetlerin desteklenmesi,
- Yatırımlara yeşil finansman akışının teşvik edilmesi,
- Greenwashing riskinin önlenmesi,
- Çevresel katkı sağlayan faaliyetler için ortak sınıflandırma ve raporlama sisteminin kurulması.

Kapsam; tüm kurum, kuruluş ve işletmeleri içine almakta, uygulama esaslarını, teknik tarama kriterlerini, raporlama ve doğrulama yükümlülüklerini düzenlemektedir.

Çevresel Hedefler

Taslak, AB ile uyumlu şekilde altı çevresel hedef tanımlar:

1. Sera gazı azaltımı
2. İklim değişikliğine uyum
3. Su ve deniz kaynaklarının korunması
4. Döngüsel ekonomiye geçiş
5. Kirliliğin önlenmesi
6. Biyoçeşitlilik ve ekosistemlerin korunması

Uygun ve Uyumlu Faaliyetler

- **Uygun faaliyetler:** Ek-1 listesinde tanımlı, çevresel katkı potansiyeli olan sektör bazlı faaliyetlerdir.
- **Uyumlu faaliyetler:** Uygun faaliyetlerin; çevresel hedeflere katkı, “önemli zarar vermeme” (DNSH), asgari sosyal koruma önlemleri ve teknik tarama kriterlerini karşılaması gerekmektedir.

Raporlama ve Doğrulama

- Reel sektör, finansal kuruluşlar ve sigorta/emeklilik şirketleri için ayrı beyan tabloları öngörülmüştür.
- Raporlar, ilgili mali yılın sona ermesinden itibaren **en geç altı ay içinde** Çevrimiçi Taksonomi Yönetim Sistemi'ne (ÇTYS) yüklenir ve kamuya açık olarak paylaşılır.
- **%10–25 düzeyinde belirlenen de-minimis eşikleri**, faaliyetlerin toplam finansal göstergeler içindeki payına bağlı olarak düşük hacimli işlemler için raporlama muafiyeti tanır.
- Sunulan raporlar, İklim Değişikliği Başkanlığı tarafından yetkilendirilen **bağımsız doğrulayıcı kuruluşlar** tarafından incelenerek güvenilirlik ve tutarlılık açısından onaylanır.

Geçiş ve Yaptırımlar

- Finansal kuruluşlara yönelik raporlama yükümlülükleri, **1 Ocak 2027'den itibaren kademeli olarak** yürürlüğe girecektir.
- Raporlama yükümlülüklerini yerine getirmeyen kurum, kuruluş ve işletmeler hakkında, 7552 sayılı İklim Kanunu'nun ilgili hükümleri doğrultusunda **idari yaptırımlar** (idari para cezaları dahil) uygulanacaktır.

Güncellemeler

- Teknik tarama kriterleri, bilimsel ve teknolojik gelişmelere paralel olarak **her yıl 31 Aralık'a kadar güncellenecek** ve takip eden mali yıldan itibaren geçerli olacaktır.
- Yeni teknolojilerin (ör. karbon yakalama, yeşil hidrojen, düşük karbonlu çelik) sisteme entegrasyonu bu düzenli güncellemeler aracılığıyla sağlanacaktır.

Yeşil Taksonomi çalışmaları, iki ayrı taslak metin üzerinden şekillenmiştir. İlk Taslak, düzenlemeyi TSRS kapsamında raporlama yükümlülüğü bulunan şirketlerle sınırlı tutmuş; reel sektörde yalnızca sürdürülebilirlik raporu hazırlama zorunluluğu olan işletmelere yükümlülük öngörmüştür. İkinci taslakta ise, düzenleme kapsamı “tüm kurum, kuruluş ve işletmeler” şeklinde genişletmiştir. Ancak reel sektör şirketlerine doğrudan raporlama yükümlülüğü getirilmemiş, yalnızca Ek-1'de tanımlı uygun faaliyetleri yürütmeleri ve bu verilere finansal kuruluşlarca talep edilmesi halinde raporlama öngörülmüştür.

Bu bağlamda, düzenleme kapsamında reel sektör şirketleri için doğrudan bir yükümlülük getirilmemekte, bankalar, yatırımcılar ve sigorta şirketlerinin bilgi talepleri aracılığıyla dolaylı bir uyum mekanizması oluşturmaktadır.

Avrupa Birliği Ormansızlaşma Düzenlemesi Rehber Dokümanı Yayımlandı

Avrupa Birliği Ormansızlaşma Düzenlemesi (Regulation (EU) 2023/1115, “EUDR”), 29 Haziran 2023 tarihinde yürürlüğe girmiş olup, temel yükümlülüklerin büyük bölümü 30 Aralık 2025 tarihi itibarıyla uygulanmaya başlanacaktır. Bu çerçevede Avrupa Komisyonu, düzenlemenin uygulamasını kolaylaştırmak amacıyla ilk olarak 9 Haziran 2023 tarihinde Avrupa Birliği Resmi Gazetesi’nde yayımlanan düzenleme metnini müteakip, 12 Ağustos 2025 tarihinde “Komisyon Rehber Dokümanı”nı (Commission Notice – C/2025/4524) yayımlamıştır. Söz konusu rehber, düzenlemenin temel hükümlerine ilişkin yorum ve açıklamalar sunarak, hem operatörler ve tacirler hem de ulusal yetkili otoriteler için uyum sürecinde yol gösterici bir kaynak niteliği taşımaktadır.

Genel Kapsam ve Yapı

Komisyon Rehber Dokümanı, Avrupa Birliği Ormansızlaşma Düzenlemesi’nin (EUDR) uygulanmasına yönelik kapsamlı bir yol haritası niteliğindedir. Belge, düzenlemenin yorumlanmasına ışık tutan temel açıklamaları sistematik bir yapı içerisinde sunmaktadır.

- **Tanımlar:** “Piyasaya arz”, “piyasada bulundurma”, “ihracat” ve “operatör” gibi kavramlar ayrıntılı şekilde açıklanmaktadır.
- **Uygulama Takvimi:** Yürürlük tarihi, geçiş dönemleri ve mikro/küçük işletmelere özgü istisnalar netleştirilmektedir.
- **Durum Tespiti ve Risk Değerlendirmesi:** İhmal edilebilir risk kavramı, tedarik zinciri karmaşıklığı ve risk azaltma yöntemleri detaylandırılmaktadır.
- **Yasal Uygunluk ve Ürün Kapsamı:** Üretim yerindeki mevzuatın rolü, ürün gruplarına ilişkin kapsam ve istisnalar açıklığa kavuşturulmaktadır.
- **Teknik ve Özel Konular:** Sertifikasyon ve üçüncü taraf doğrulama mekanizmaları, kompozit ürünler, tarımsal kullanım tanımları ve arazi kayıtlarının değerlendirilmesi gibi alanlar ele alınmaktadır.
- **Ekler:** Operatörler, tacirler ve ulusal otoriteler için örnek senaryolar ve uygulamayı kolaylaştırıcı tablolar sunulmaktadır.

Komisyon Rehber Dokümanı, hem özel sektör aktörlerine hem de yetkili otoritelere düzenlemenin etkin ve uyumlu bir şekilde uygulanmasına yönelik pratik bir rehberlik sağlamayı amaçlamaktadır.

Yürürlük ve Uygulama Takvimi

EUDR, **29 Haziran 2023** tarihinde yürürlüğe girmiştir. Ancak düzenlemenin öngördüğü yükümlülükler hemen uygulanmamış, şirketlere uyum için hazırlık süresi tanınmıştır.

- **30 Aralık 2025** itibarıyla, büyük ve orta ölçekli işletmeler için EUDR kapsamındaki tüm temel yükümlülükler uygulanmaya başlayacaktır. Bu tarihten sonra AB pazarına sunulacak veya AB'den ihraç edilecek ürünler, düzenlemenin durum tespiti (due diligence), izlenebilirlik ve yasal uygunluk şartlarını karşılamak zorundadır.
- **30 Haziran 2026** tarihinden itibaren ise mikro ve küçük ölçekli işletmeler için aynı yükümlülükler geçerli olacaktır.

Durum Tespiti ve Risk Değerlendirmesi

EUDR kapsamında en kritik yükümlülüklerden biri, **operatörlerin ve belirli tacirlerin ürünlerini AB pazarına arz etmeden veya ihraç etmeden önce durum tespiti (due diligence) süreçlerini yerine getirmeleridir**. Bu yükümlülük, düzenlemenin temel ilkesi olan “ormansızlaşma ve orman bozulmasından arındırılmış ve yasalara uygun üretim” şartının güvence altına alınmasını amaçlamaktadır.

Etkilenen Sektör ve Şirketler	Palm yağı, soya, sığır eti, kauçuk, kahve, kakao ve ahşap gibi ürünlerin üretimi, ithalatı, ihracatı veya işlenmesiyle bağlantılı sektörler; bu ürünlerden türetilen deri, lastik, mobilya, çikolata vb. ürünleri tedarik eden tüm şirketler.
Operasyonel Etkiler	• Düzenleme, şirketlerin tedarik zincirlerine ilişkin coğrafi konum verisi toplamasını, izlenebilirlik sistemleri kurmasını, risk değerlendirme ve risk azaltma süreçlerini uygulamasını gerektirmektedir. • Ayrıca durum tespiti beyanlarının hazırlanması ve saklanması, gümrük süreçlerinin uyarlanması ve kontrol mekanizmalarının geliştirilmesi öngörülmektedir. Bu çerçevede, şirketler açısından hem operasyonel süreçlerde uyum düzenlemeleri hem de idari yükümlülüklerin artması söz konusu olacaktır. • Ürünlerin ormansızlaştırmadan ve orman bozulmasından ari olduğunun belgelenmesi, üretim faaliyetlerinin ilgili ülke mevzuatına uygunluğunun sağlanması ve kapsamlı durum tespiti (due diligence) süreçlerinin yürütülmesi gerekmektedir.

Yaptırım Mekanizmaları

Yetkili otoriteler ihlal tespit etmeleri halinde etkin ve caydırıcı yaptırımlar uygulamakla yükümlü olacaktır:

- **İdari para cezaları**, ihlalden elde edilebilecek ekonomik kazancı aşacak şekilde belirlenebilecektir,
- Ürünlerin piyasadan toplatılması veya geri çağırılması,
- İthalat veya ihracat yasağı getirilmesi,
- Kamu ihalelerine katılım yasağı uygulanması gibi yaptırımlar devreye girebilecektir.

Avrupa Birliği – CBAM Görüş Çağrıları

Avrupa Komisyonu, Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (Carbon Border Adjustment Mechanism – “CBAM”) kapsamında yürütülen mevzuat geliştirme sürecine katkı sağlamak üzere Temmuz ayında başlatmış olduğu **görüş çağrısı (call for evidence)** ile; mekanizmanın uygulama alanı, işleyişi ve etki mekanizmalarına ilişkin politika seçeneklerinin değerlendirilmesine temel oluşturmayı amaçlamaktadır.

Düzenleme Alanları:

- **Kapsam Genişletme:** Çimento, demir-çelik, alüminyum, gübre, hidrojen ve elektriğe ek olarak bu girdilerle üretilen nihai/yarı mamul ürünlerin (downstream products) dahil edilmesi.
- **Kaçınma Önlemleri:** CBAM yükümlülüklerinden kaçınmak amacıyla yapılan yüzeysel ürün değişikliklerine karşı raporlama yükümlülükleri ve kapsama alma esneklikleri.
- **Elektrik İthalatı:** Varsayılan değerlerin gözden geçirilmesi, gerçek emisyon verilerinin kullanımının kolaylaştırılması, PPA ve şebeke kriterlerinin sadeleştirilmesi.

Avrupa Komisyonu, 28 Ağustos 2025 tarihinde başlatmış olduğu görüş çağrısı ise **CBAM’ın tam uygulama döneminde işleyişine ilişkin politika seçenekleri** ilişkindir.

Düzenleme Alanları:

- **Metodoloji Yönetmeliği:** Doğrudan ve dolaylı gömülü emisyonların hesaplanması, varsayılan değerlerin kullanımı ve gerçek verilerin raporlanmasına yönelik kurallar.
- **Serbest Tahsisat Yönetmeliği:** AB ETS’deki serbest tahsisatların 2026–2034 arasında kademeli olarak kaldırılması ve CBAM yükümlülüklerine orantılı biçimde yansıtılması.
- **Üçüncü Ülkelerde Ödenen Karbon Fiyatı Yönetmeliği:** İthalatçıların, ödedikleri yabancı karbon fiyatlarını CBAM sertifika yükümlülüklerinden düşebilmelerine ilişkin kurallar.

Paydaşların sürece 25 Eylül 2025 tarihine kadar görüş ve katkı sunmaları beklenmektedir.

Avrupa Birliği – CBAM Güncel Gelişmeler

Avrupa Parlamentosu, 10 Eylül 2025'te yaptığı oylamada, CBAM'a ilişkin **Omnibus I sadeleştirme paketi** kapsamındaki değişiklikleri kabul etmiştir. Konsey onayının ardından metnin AB Resmi Gazetesi'nde yayımlanması ve yürürlüğe girmesi beklenmektedir.

Başlıca Değişiklikler

- **De-minimis eşiği:** 150 Euro gümrük kıymet sınırı kaldırılmış, yerine yıllık **50 ton/girdi türü bazında kütle eşiği** getirilmiştir. Bu düzenleme ithalatçıların %90'ını muaf tutarken, ithalata bağlı emisyonların %99'unu kapsamda bırakmaktadır. Elektrik ve hidrojen ithalatı muafiyet dışında tutulmuştur.
- **Sertifika yükümlülüklerinde esneklik:** İthalatçıların çeyrek dönem bazında bulundurması gereken sertifika oranı %80'den **%50'ye düşürülmüştür**.
- **Üçüncü ülkelerde ödenen karbon maliyetleri:** İthalatçılar, menşe ülke dışında ödenen karbon maliyetlerini de mahsup edebilecektir. Ancak farklı sistemler nedeniyle hesaplama yöntemleri belirsizdir.
- **Sertifika satışı ve dijital platform:** Sertifika satışı **1 Şubat 2027**'de başlayacak, alım-satım ve geri alım işlemleri merkezi bir dijital platform üzerinden yürütülecektir.
- **Beyan ve denetim süreçleri:** 2026'dan itibaren tüm ithalatçılar gömülü emisyonları beyan etmekle yükümlü olacak, ücretsiz tahsisatlar orantılı şekilde düşülecek; muafiyet sınırının kötüye kullanımına karşı denetimler sıkılaştırılacaktır.

Kurumsal Etkiler

- 1 Ocak 2026 itibarıyla şirketlerin gömülü emisyon hesaplama ve raporlama sistemlerini kurgulamaları gerekmektedir.
- Üçüncü ülkelerde ödenen karbon maliyetlerinin belgelenmesi ve mahsup mekanizmasının dikkatle yönetilmesi beklenmektedir.
- Sertifika alım-satım süreçleri ve fiyatlamaların nakit akışına etkileri finansal planlamalara entegre edilmelidir.
- Muafiyet sınırına yakın ithalat yapan şirketler tedarik zinciri ve lojistik planlamalarını denetim risklerini gözeterek düzenlemelidir.

Değişiklikler, KOBİ'lerin ve düşük hacimli ithalatçıların üzerindeki yükü azaltmakta; ancak yüksek emisyonlu ithalatın neredeyse tamamı düzenleme kapsamında kalmaktadır. CBAM'ın 2026'da yürürlüğe girmesiyle birlikte şirketlerin **uyum kapasitelerini bugünden güçlendirmeleri**, hem mevzuata uyum hem de rekabet avantajı bakımından kritik önemdedir.

Avrupa Birliği İklim ve Enerji Politikaları – Güncel Düzenlemeler ve Gelişmeler

Temmuz–Ağustos 2025 döneminde Avrupa Birliği’nin iklim ve sürdürülebilirlik politikalarına yönelik çeşitli düzenleyici adımlar atılmıştır. Sürdürülebilirlik raporlaması, iklim risk yönetimi ve uluslararası hukuk bağlamında devlet yükümlülükleri gibi kritik başlıklarda yayımlanan belgeler ve başlatılan istişare süreçleri, hem düzenleyici çerçevenin sadeleştirilmesine hem de uygulamada bütünsellik sağlanmasına yönelik stratejik bir yönelimi yansıtmaktadır.

- Avrupa Finansal Raporlama Danışma Grubu (EFRAG), Temmuz 2025’te yayımladığı “**2025 Durum Raporu**” ile 650’den fazla şirketin ilk ESRS uyumlu raporlarını incelemiştir. Çalışmada, raporlamaların genel yapısının benzerlik gösterdiği; ancak içerik derinliği, formatlama ve açıklık açısından ciddi farklılıklar bulunduğu tespit edilmiştir. Özellikle etkiler, riskler ve fırsatlar (IRO) beyanlarında **dış paydaş katılımının sınırlı kaldığı** vurgulanmıştır.
- Buna paralel olarak Avrupa Komisyonu, **30 Temmuz 2025** tarihinde, 1000 çalışan altındaki KOBİ’ler için hazırlanmış “**Gönüllü Sürdürülebilirlik Raporlama Standardı**” (VSME)’ni resmi tavsiye kararıyla kabul etmiştir. İki modülden (temel ve kapsamlı) oluşan VSME, KOBİ’ler için hem değer zinciri şeffaflığını hem de finansmana erişimi kolaylaştırmayı amaçlamaktadır. Ayrıca, CSRD kapsamındaki büyük şirketler ve finansal kuruluşların, KOBİ’lerden yalnızca VSME ile sınırlı bilgi talep etmeleri önerilmiş; böylece düzenlemenin değer zinciri üzerindeki raporlama yükünü sınırlayıcı bir “**value-chain cap**” işlevi göreceği belirtilmiştir.
- Son olarak, EFRAG **31 Temmuz 2025**’te sadeleştirilmiş ESRS taslaklarını yayımlamış ve kamu istişare sürecini başlatmıştır. Taslaklarda toplam veri noktası sayısının %68 oranında azaltıldığı, isteğe bağlı açıklamaların tamamen kaldırıldığı ve bazı konularda raporlamanın orantısallık ilkesi uyarınca esnetildiği açıklanmıştır. Nihai teknik görüşün **Kasım 2025**’te Avrupa Komisyonu’na sunulması planlanmaktadır.

Uluslararası Hukukta Devletlerin İklim Değişikliği Yükümlülükleri

23 Temmuz 2025 tarihinde Uluslararası Adalet Divanı (ICJ), Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun talebi doğrultusunda, devletlerin iklim değişikliği karşısındaki yükümlülüklerine ilişkin bağlayıcı olmayan ancak yüksek hukuki etkiye sahip bir danışma görüşü yayımlamıştır. **Görüşte, Paris Anlaşması, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (UNFCCC) ve Deniz Hukuku Sözleşmesi gibi uluslararası belgeler kapsamında devletlerin sera gazı azaltımına yönelik yükümlülükleri olduğu vurgulanmıştır.**

Ayrıca ICJ, “erga omnes” niteliği taşıyan bu yükümlülüklerin yalnızca zarar gören devletlere değil, tüm uluslararası topluma karşı sorumluluk doğurduğunu ifade etmiştir. Devletlerin azami özen yükümlülüğü (due diligence) çerçevesinde, yargı yetkileri dâhilindeki faaliyetlerin çevreye ciddi zarar vermesini önleyici önlemleri almaları gerektiği belirtilmiştir. Bu görüşün, iklim davaları ve uluslararası çevre hukukunun gelişimi açısından referans teşkil etmesi beklenmektedir.

AB İklim Risk Yönetimi Çerçevesi Geliştirme Süreci

Avrupa Komisyonu, 24 Temmuz 2025 tarihinde yayımladığı çağrıyla, iklim değişikliği kaynaklı risklere karşı dirençli bir sistem inşa edilmesini amaçlayan “iklim uyumu ve risk yönetimi çerçevesi” için istişare sürecini başlatmıştır. Bu girişim, 2021 tarihli AB İklim Uyum Stratejisi ve 2024 Avrupa İklim Risk Değerlendirmesi bulgularına dayanmaktadır. Amaç, sıcak hava dalgaları, kuraklık, sel gibi iklimle bağlantılı olaylara karşı dayanıklılığı artırmak ve risk yönetimi önündeki davranışsal, mali, kurumsal ve düzenleyici engelleri azaltmaktır. Sürecin, daha sonra etki değerlendirmesine temel teşkil edecek görüşleri toplamayı amaçladığı ve düzenlemenin 2026 sonunda kabul edilmesinin hedeflendiği belirtilmiştir.

Temmuz–Ağustos 2025 döneminde AB iklim ve sürdürülebilirlik politikasında açıklanan bu gelişmeler, yalnızca şirketlerin sürdürülebilirlik raporlaması ve çevresel yönetim açısından değil, aynı zamanda uluslararası hukuk ve devlet sorumluluğu perspektifinden de dönüşümsel niteliktedir. Raporlama süreçlerinin sadeleştirilmesi, finansmana erişimin desteklenmesi ve iklim risklerine yönelik kurumsal dayanıklılığın güçlendirilmesi gibi hedefler doğrultusunda şekillenen bu düzenlemeler, Avrupa Yeşil Mutabakatı'nın uygulanmasında yeni bir aşamaya işaret etmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri’nde ESG Uygulamalarına İlişkin Güncel Hukuki ve Düzenleyici Gelişmeler

Amerika Birleşik Devletleri’nde (“ABD”) son dönemde çevresel, sosyal ve yönetim (ESG) temelli uygulamalar, başta Cumhuriyetçi eyalet yönetimleri olmak üzere çeşitli aktörler tarafından sistematik biçimde yargı ve yürütme düzeyinde yeniden ele alınmaktadır. Gönüllü iklim açıklama standartlarını oluşturan kuruluşların faaliyetleri ve sera gazı emisyonlarının düzenleyici temelleri gibi farklı alanlara yönelen bu girişimler, ESG alanında faaliyet gösteren özel sektör aktörlerinin regülasyonla ilişkisini yeniden tanımlamaya yöneliktir.

Florida Eyalet Başsavcılığı Tarafından CDP ve SBTi Hakkında Soruşturma Başlatıldı

Florida Eyalet Başsavcısı James Uthmeier, CDP (Carbon Disclosure Project) ve SBTi (Science Based Targets initiative) hakkında, olası rekabet hukuku ihlalleri ile eyalet düzeyindeki tüketicinin korunması mevzuatına aykırılık iddiaları çerçevesinde resmî bir soruşturma başlatıldığını kamuoyuna açıklamıştır. Soruşturma kapsamında, her iki kuruluştan bilgi ve belge temini amacıyla celp gönderilmiştir. Soruşturma kapsamında, şirketlerin bu kuruluşlar aracılığıyla çevresel performans verilerini açıklamaya zorlandıkları; iklim hedeflerinin doğrulanmasına ilişkin hizmetlerin ücretli bir yapıya sahip olması nedeniyle, şeffaflık ilkesinin ticari kazanç amacıyla kullanıldığı; bu sistemlerin ise şirketler üzerinde tek taraflı baskı mekanizmalarına dönüştüğü yönünde iddialar ileri sürülmektedir. Soruşturma, son dönemde Cumhuriyetçi eyalet yönetimleri tarafından sürdürülen ESG karşıtı yasal ve idari girişimlerin devamı niteliğinde değerlendirilmektedir.

EPA, Sera Gazı Emisyonlarına İlişkin Düzenleyici Temeli Geri Çekmeye Yönelik Taslak Yayımladı

ABD Çevre Koruma Ajansı (EPA), 2009 yılında kabul edilen ve sera gazlarının insan sağlığı ve refahı için tehlike oluşturduğunu tespit eden “Endangerment Finding” kararının yürürlükten kaldırılmasına yönelik bir düzenleme taslağını kamuoyuna sunmuştur. Tasarının kabul edilmesi halinde EPA’nın mevcut düzenleme yetkisi ortadan kalkacak; taşıtlara ilişkin tüm sera gazı emisyon standartları ile karbon yoğun sektörlerde uygulanan mevcut düzenlemeler geçersiz hale gelecektir. Çevre savunucusu kuruluşlar ise söz konusu taslağı sert şekilde eleştirmiştir. Clean Air Task Force, düzenlemenin halk sağlığı açısından ciddi riskler doğuracağını belirtmiş, Greenpeace ise tasarının fosil yakıt sektörüne verilmiş doğrudan bir ayrıcalık olduğunu vurgulamıştır. Natural Resources Defense Council (NRDC) ise bu düzenlemenin hukuki yollardan iptali için dava açmaya hazırlandıklarını açıklamıştır.